

Primary Education Supervisors' Opinions Regarding Restructuring Supervisory System¹

Sadegül Akbaba Altun²

Salih Paşa Memişoğlu³

ABSTRACT: The purpose of this study is to explore elementary school principals' views on restructuring the supervision. The study included 17 provinces with the participation of 148 elementary school supervisors. This study is a descriptive study and the data were collected through a survey. The survey included demographic information as well as open-ended questions. The data were analyzed through content analysis and were reported with frequencies and percentages together with datum by datum narrations. The content analysis revealed that what elementary school supervisors think as restructuring supervision is different from what MoNE plans and intends to implement. What elementary school supervisors have in mind can be categorized under three categories: restructuring in the general system, restructuring in the supervision system, and change in personnel rights and appointments. Among the most requested demands is the change in general structure and their titles. Elementary school supervisors stated that both elementary school and ministry supervisors should be under the same directorate with the same title. In parallel with these articulated changes, they further request (a) specialization on certain branches, (b) betterment of personnel rights, (c) providing opportunities for education and personal growth, (d) providing in-service programs, (e) having access to technological opportunities, (f) decreasing the workloads, and (f) re-organization of how appointments were made.

Keywords: Elementary education supervisors, supervision, restructuring

SUMMARY

Purpose and significance: it is observed that elementary school supervisors did not know about what MoNE considered as performance assessment; and, supervisors' expectations from restructuring the supervision is found to be different from MoNE's. The purpose of this study, is try to find out answer the question of: "what do elementary education supervisors understand from restructuring of supervisory system?"

Methods: This descriptive study consisted of 148 elementary school supervisors from 17 provinces. Data were collected through a survey which included demographic information about participants as well as open ended items. Data were analyzed through content analysis and the report included frequencies and narratives. First of all, all data were read thoroughly. Secondly, coding has been done. Once the coding is completed, themes were sought. Those codes which merge into the same theme were clustered together and recoded. This process included sub-dimensions and the relations between the themes. In addition, the frequencies and narration of participants were included for each dimension in each theme.

Results: The content analysis revealed that (a) elementary school supervisors' views on restructuring supervision is different from what MoNE thinks and aims at putting into practice; (b) some supervisors think that supervision needs to be restructured, if not the system will collapse; (c) some supervisors hold negative views on restructuring the supervision system. What elementary school supervisors think as restructuring can be grouped under two categories: change in the general system and change in the supervision system. Those who ask for the change in the general system, demand restructuring the general system first followed by the supervision in parallel with this system. Those who prefer a change in the supervision system articulate a change in structuring and their titles among the first things to be done. Elementary school supervisors stated that elementary school and ministry supervisors should be under the same directorate with the same title.

Discussion and Conclusions: As indicated in this study, the views of elementary school supervisors' views differ from what MoNE intends to see happening. In order to create a healthy environment to observe the changes happen, MoNE needs to Express their policies in a clear voice, develop a healthy information flow line, and to convince the field practitioners. Very few supervisors voiced views on performance assessment and most of them said that they were not informed about performance assessment. If MoNE is to consider restructuring the supervision system, it should pay attention to what elementary school and ministry supervisors have to say about restructuring. This study suggests a need to study what kind of restructuring is provisioned by using focus group interviews with elementary school and ministry supervisors to probe how and under which directorate supervision to be restructured.

¹ This article has been presented at 3rd Educational Administration Congress

² Assoc. Prof. Dr. Sadegül Akbaba Altun, Baskent University, akbabas@baskent.edu.tr

³ Assist. Prof. Dr. Salih Paşa Memişoğlu, A.İ.B.Ü., memisoglus@hotmail.com

İlköğretim Müfettişlerinin Denetimin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Görüşleri⁴

Sadegül Akbaba Altun⁵

Salih Paşa Memişoğlu⁶

ÖZ: Bu araştırmanın amacı ilköğretim müfettişlerinin denetimin yeniden yapılandırılması hakkındaki görüşlerini araştırmaktır. Araştırmaya 17 ilden 148 ilköğretim müfettişi katılmıştır. Araştırma betimsel bir çalışma olup, veriler ilköğretim müfettişlerine anket uygulanarak elde edilmiştir. Ankette kişisel bilgilerin yanı sıra açık uçlu soru ile de veriler toplanmış, veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiş, yazılırken de frekansları verilerek ve doğrudan alıntılarla desteklenerek yazılmıştır. Araştırma verilerine uygulanan içerik analizi sonucunda ilköğretim müfettişlerinin denetimin yeniden yapılmasına ilişkin görüşlerinin Milli Eğitim Bakanlığı'nın uygulamaya koymaya çalıştığı performans değerlendirmesinden farklı olduğu anlaşılmıştır. İlköğretim müfettişlerinin kafalarındaki yeniden yapılanma öncelikle üçe ayrılmaktadır: genel sistemde, teftiş sisteminde, özlük haklarında ve yetiştirilmelerinde değişiklik. Teftiş sisteminde istenilen değişikliklerin başında genel olarak yapıda ve unvanında değişiklik istemi gelmektedir. İlköğretim müfettişleri, ilköğretim ve bakanlık müfettişlerinin tek bir çatı altında toplanması ve tek bir unvanla anılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu değişime paralel olarak denetimde uzmanlaşma/branşlaşma, hizmet içi eğitimlerin olması, teknolojik imkânlardan yararlanma, iş yüklerinin azaltılması, özlük haklarında iyileştirme, eğitim ve gelişim olanaklarının sağlanması ve yer değiştirmelere ilişkin yeniden bir düzenlemeye gidilmesi istenmektedir.

Anahtar kelimeler: İlköğretim müfettişi, denetim, yeniden yapılandırma

GİRİŞ

Yeniden yapılandırma, değişim ve yenileşme kavramları birbirine yakın anlamları olan ve çoğu kez birbirine karıştırılan kavramlardır. Değişim, genel anlamıyla belli bir sürede herhangi bir şeyde meydana gelen farklılaşmadır (Erdoğan, 2002). Başaran'a (1992) göre değişim bir bütünün öğelerinde, öğelerin birbirleriyle ilişkilerinde, öncesine göre nitelik ve nicelik açısından gözlenebilir bir ayrılığın oluşmasıdır. Değişim, çevre koşullarında, toplumsal, ekonomik, hukuksal ve teknolojik yapıda oluşan değişimler sonucu gerçekleşir (Çelebioğlu, 1982). Değişimden olumlu sonuçlar gibi olumsuz sonuçlar da beklenebilir. Değişim etkililik, verimlilik, güdülenmek ve doyum düzeyinin artırılması gibi gelişmelerle sonuçlanırsa olumlu; kontrolsüz bir süreç içerisinde dağılma ve etkinliğin azalması ile sonuçlanırsa olumsuz olarak nitelendirilebilir (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1995).

Yenileşme, önceden planlanmış belirli bir değişimdir. Yenileşme, bir rastlantıdan çok istenmiş ve planlanmış bir harekettir. Değişme ve yenileşme bazı yönleri ile birbirinden ayrılırlar. Değişme kendiliğinden oluşabilir, yenileşme ise amaçlı ve planlıdır. Değişme eski sisteme dönüş biçiminde de görülebilir. Yenileşmenin yönü pozitifken, değişme negatif yönde de olabilir. Değişme bazen sadece nicelikseldir. Buna karşılık yenileşmede hem nicelik hem de nitelik vardır (Özdemir, 1996). Başaran (1992) bir örgüt ömrünü uzatmak istiyorsa, hastalıktan korunmak ve kurtulmak için yenileşmek zorundadır, demektedir.

Yeniden yapılandırma, eğitim çıktısı olan öğrencinin niteliğinin geliştirilmesi için her seviyedeki yöneticilerin, öğretmenlerin, müfettişlerin, öğrencilerin aralarındaki ilişkilerin ve rollerin değiştirilmesidir (Özdemir, 1996). On Yedinci Milli Eğitim Şurası Kararlarında "İlköğretim müfettişliği eğitim müfettişliği adı altında bakanlık merkez teşkilatına bağlı olarak yeniden yapılandırılmalıdır. Yeni düzenleme doğrultusunda "eğitim müfettişleri" yeni oluşturulacak çalışma merkezlerinde/bölgelerinde görevlendirilmeli, kendi içerisinde rehberlik ve denetim, soruşturma, okul öncesi ve özel eğitim gibi alanlarda uzmanlaşmalıdır" denilmektedir.

Akbaba-Altun ve Memişoğlu'nun (2008) yaptıkları çalışmada okul yöneticileri, öğretmenler ve ilköğretim müfettişleri ilköğretimdeki denetimin yeniden yapılandırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Okul yöneticileri ve öğretmenler yeni sistemin, belirlenen kriterlerin objektif olması ve objektif olarak uygulanması durumunda başarılı olacağına inandıklarını ifade etmişlerdir. Anket uygulanan müfettişlerin performansına dayalı denetime ilişkin bilgilerinin öğretmenler ve yöneticilerden daha az olduğu görülmüştür. Daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında da (Öz 1977, Kapusuzoğlu,1988; Bilir, 1991; Arabacı, 1995; Atay, 1995; Yavuz, 1995) denetimle ilgili çalışmalarda yapılması gerekenle, yapılan işlemler arasında büyük uçurumların olduğu ve yapılan

4 Bu çalışmanın bir bölümü III. Eğitim Yönetimi Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

⁵ Assoc. Prof. Dr. Sadegül Akbaba Altun, Baskent University, akbabas@baskent.edu.tr

⁶ Assist. Prof. Dr. Salih Paşa Memişoğlu, A.İ.B.Ü., memisoglus@hotmail.com

denetimin modern denetim anlayışıyla bağdaşmadığı belirtilmiştir. Katılımcıların diğer ortak görüş bildirdikleri nokta da denetimde rehberlik hizmetlerinin yapılamadığıdır. Karagöz (1977), Memişoğlu, (2001) ve Sağır (2005) benzer şekilde müfettişlerin değerlendirmeyi rehberlikten daha ağırlıklı olarak gerçekleştirdiklerini ve rehberlik hizmetlerinin istenilen düzeyde olmadığını vurgulamışlardır.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında kamu örgütlerinde performans değerlendirmesine geçilmesi öngörülmüştür. Bu bağlamda diğer kamu örgütlerinde olduğu gibi, Milli Eğitim Bakanlığında da performans değerlendirilme sistemine geçmek için gerekli çalışmalar ve pilot uygulamalar yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı, performans değerlendirmesi için çoklu veri kaynağına dayalı Performans Değerlendirme Modelini benimsemiştir. EARGED (2001) tarafından “öğretmenlerin performans değerlendirme modeli ve sicil raporları” konusunda yaptırılan çalışmanın sonucunda çoklu veri kaynağına dayalı bir değerlendirme sistemi önerilmiştir. Çoklu veri kaynağına dayalı performans değerlendirme modelinde, eğitim çalışanları ile ilgili olarak; denetlenenin kendisi, üstleri, çalışma arkadaşları ve denetim grubu veri kaynağı olarak kullanılmaktadır.

İlköğretim müfettişleri ile yapılan bir araştırmada (Akbaba-Altun ve Memişoğlu, 2008) ilköğretim müfettişlerinin, Milli Eğitim Bakanlığı'nın düşündüğü çoklu veri kaynağına dayalı performans değerlendirmesini tam olarak bilmedikleri ve onların bekledikleri denetimdeki yeniden yapılandırma beklentilerinin farklı olduğu anlaşılmıştır. İlköğretim müfettişlerinin beklentileriyle Bakanlığın uygulamak istediği çoklu veri kaynağına dayalı performans değerlendirme yaklaşımının ne kadar örtüşüp örtüşmediğinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı da, Türkiye genelindeki ilköğretim müfettişlerinin denetimin yeniden yapılandırmasına ilişkin görüşlerini belirlemektir.

YÖNTEM

İlköğretim müfettişlerinin denetimde yeniden yapılandırılmasına ilişkin görüşlerinin derinlemesine belirlenmesi için bu çalışma yapılmıştır. Bu amaçla veriler açık uçlu anketlerle toplanmıştır. Açık uçlu sorulara verilen cevaplar yazıldığı için, Patton (1990) bu tür çalışmaları dokümana dayalı çalışma olarak kabul etmektedir. Bu çalışmada toplanan veriler içerik ve betimsel analiz yöntemleriyle analiz edilmiştir.

Katılımcılar

Araştırma için önce Türkiye'deki yedi bölgeden üçer il rasgele seçilmiştir. Seçilen 21 ilde çalışan ilköğretim müfettişlerine anketler gönderilmiştir. Araştırma için Türkiye genelinden örneklem yoluyla veri toplamanın amacı genellemeye gitmek olmayıp, amaç bu konuya ilişkin yaygın görüşü belirlemektir. Ancak, 17 ilden anketler dönmüştür. Anketin döndüğü iller Diyarbakır, Aydın, Konya, Zonguldak, Samsun, Kütahya, Kahramanmaraş, Kocaeli, Eskişehir, Malatya, Erzincan, Bursa, Isparta, Trabzon, Urfa, İzmir ve Antalya'dır. Bu illerde görevli 148 ilköğretim müfettişi araştırmaya katılmıştır. Bu katılım o illerde görev yapan müfettişlerin beşte biri oranındadır. Katılımcılara ait kişisel bilgiler aşağıdaki tablolarda yer almıştır.

Tablo 1. Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımları

CİNSİYET	f	%
Kadın	6	4.1
Erkek	142	95.9
TOPLAM	148	100.0

Tablo 1'e göre katılımcıların büyük çoğunluğunu (%95.9) erkek, çok azını ise (%4.1) kadın müfettişler oluşturmaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların müfettişlik kıdemine göre dağılımları

MÜFETTİŞLİK KIDEMİ	f	%
1-5 yıl	14	9.5
6-10 yıl	31	20.9
11-15 yıl	41	27.7
16-20 yıl	21	14.2
21-25 yıl	20	13.5
26-30 yıl	12	8.1
31 yıl ve üstü	9	6.1
TOPLAM	148	100.0

Tablo 2'ye göre katılımcıların %20.9'u 6-10 yıl, %27.7'si 11-15 yıl, %14.2'si 16-20 yıl, %13.5'i de 21-25 yıllık müfettişlik kıdemine sahiptir.

Tablo 3. Katılımcıların mesleki kıdemlerine göre dağılımları

MESLEKİ KIDEM	f	%
1-5 yıl	-	-
6-10 yıl	-	-
11-15 yıl	10	6.8
16-20 yıl	22	14.9
21-25 yıl	18	12.2
26-30 yıl	26	17.6
31 yıl ve üstü	72	48.6
TOPLAM	148	100.0

Tablo 3'e göre müfettişlerin önemli bir çoğunluğu, hemen yarıya yakını (%48.6) 31 yıl ve daha üstü mesleki kıdeme sahipken 1-5 yıl ve 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip müfettiş yoktur. Müfettiş olabilmek için en az 5 yıl ve daha fazla mesleki kıdeme sahip olma koşulunun aranması bu durumun nedeni olarak açıklanabilir.

Tablo 4. Katılımcıların eğitim düzeyine göre dağılımları

EĞİTİM DÜZEYİ	f	%
3 yıllık yüksek okul	31	20.9
4 yıllık fakülte	94	63.5
Yüksek lisans	21	14.2
Doktora	2	1.4
TOPLAM	148	100.0

Tablo 4'e göre ise müfettişlerin büyük çoğunluğunu (%63.5) 4 yıllık fakülte mezunları oluştururken, %14.2'sini yüksek lisans mezunları oluşturmaktadır. Fakülte mezunlarının önemli bir kısmını lisans tamamlama (2+2 ve 3+1) oluşturmaktadır. Doktora düzeyinde eğitim görenler ise katılımcıların yok denecek kadar azını (%1.4) oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Veriler kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşan bir anketle elde edilmiştir. Kişisel bilgilere ilişkin kapalı uçlu soruların ardından "Denetim sisteminin yeniden yapılandırılması ile ilgili çalışmalar hakkında düşünce ve görüşleriniz nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Sorunun bu şekilde genel sorulmasının amacı, müfettişleri herhangi bir şekilde yönlendirmemektir. Verilerin açık uçlu anketle toplanmasının nedeni ise bu kadar müfettişle görüşmenin hem zaman hem de ekonomik açıdan mümkün olmamasıdır. Ayrıca, katılımcıların yüz yüze olmadıkları zaman yazdıklarında kendilerini daha rahat ifade ettikleri görülmüştür.

Verilerin Analizi

Veriler önce okunmuştur. Daha sonra tek tek kodlanmıştır. Kodlama sonunda temalara varılmıştır. Aynı tema altında toplanan görüşler o tema altına yazılmış ve tekrar içeriklerine göre kodlanmış ve alt boyutlar ve ilişkiler bulunmuştur. Buna ek olarak, her boyuttaki katılımcıların sayıları frekans olarak verilmiştir. Araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği için doğrudan alıntılarla (Yıldırım ve Şimşek, 2005) araştırma betimlenerek yazılmıştır.

BULGULAR

Neden Yeniden Yapılandırma Gereklidir?

Katılımcılara sorulan “Denetim sisteminin yeniden yapılandırılması ile ilgili çalışmalar hakkında düşünce ve görüşleriniz nelerdir?” sorusuna üç katılımcı “Neden yeniden yapılandırma gereklidir?” sorusuna cevap vererek başlamıştır. Bu katılımcılardan ilkinde göre, denetim mekanizmasının önü icra makamları ve siyasetçiler tarafından kapanmıştır. Denetim etkisizleştirilmiştir. Dolayısıyla denetim yeniden yapılandırılmalı ve özleştirilmelidir (111. müfettiş). Diğer katılımcı da (113. müfettiş) yine denetimin etkisiz ve yetkisiz olduğundan bahsederek, denetimin iki başlı olmaması, yöneticilerin vesayetinden kurtarılması ve çağdaş normlara ulaştırılması gerektiği için yeniden yapılandırılmasını vurgulamıştır. Bu konuda fikrini beyan eden diğer bir müfettiş (114. müfettiş) de denetim sisteminin geliştirilmesi, sapmaların önlenmesi ve düzeltilmesi, işlevinin yerine getirilebilmesi için daha etkin ve bağımsız bir yapıya kavuşturulması gerekliliğinden dolayı yeniden yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Yeniden Yapılandırma ile İlgili Yetersiz Bilgi ve Bunun Doğurduğu Sonuçlar

Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişlerinden dördü (1, 8, 18, 132. müfettişler) yeniden yapılanma ile ilgili olan yetersiz bilgilendirme sonucunda oluşan sakıncaları dile getirmişlerdir. Bu sakıncalar:

1. Yetersiz açıklamalar ve bu açıklamaların getirdiği huzursuzluk ve kaygı.
2. Bakanlık ve ilköğretim müfettişlerinin birleştirileceği dedikodusu üzerine Bakanlık müfettişlerinin ilköğretim müfettişleri üzerine kurdukları baskılar.
3. Denetimin kalkacağı yönündeki yanlış yaygaralar ve bunun eğitim üzerine olan olumsuz etkileri.
4. Zor ve karmaşık mevzuat bilgisi ve bunun yol açtığı karmaşa.
5. Denetim sisteminin yeniden yapılandırılması ile ilgili söylentilerin netlik kazanmamış olmasının sistemdeki iş göreni rahatsız etmesi ve verimliliklerini azaltması.
6. Ne yapılmak istendiğinin netleşmemesi sonucu aşağıdan yukarıya sağlıklı ve anlamlı önerilerde bulunulamaması.

Yeniden Yapılandırmaya İlişkin Olumsuz İnançlar

Yeniden yapılandırmaya ilişkin beş katılımcı olumsuz inançları olduğunu ifade etmiştir. Genelde yeniden yapılandırmanın olamayacağı, yeniden yapılandırma ile getirilen ölçütlerin somut olmadığı, genel nitelikte olduğu ve her duruma uyarlanmaya çalışıldığı, düşünülen performans değerlendirmede alt yapının hazırlanmadığı, bu durumun morali bozduğu ve motivasyonu etkilediği, ilköğretim müfettişlerinden kendilerini geliştirmeyenlere gerekli yaptırımların olmaması aşağıdaki ifadelerde vurgulanmıştır.

Yeniden yapılandırma olduğu kanaatinde değilim. İlgililer ne yapacağını bilmiyor. Denetimsiz eğitim yapılmaya doğru bir uygulama olarak görüyoruz (2. müfettiş).

Denetim sisteminin yeniden yapılandırılması ile ilgili getirilen ölçütlerin yeterince somut olmayıp, genel nitelikte ve her durumun bir şablona uyarlanmaya çalışılmakta, bu da kırtasiyeciliğe neden olmaktadır (40. müfettiş).

Sistemin yenilenmesinin zorunlu olduğu, düşünülen performans değerlendirilmesinin, alt-yapının hazırlanmasında yetersizliğin olduğu (59. Müfettiş).

Moral, motivasyonu bozduğunuz, yaşanan sorunlara bire bir tanık olan ama okul yöneticileri ve öğrencilerin gözünde, sorunu çözeceğine inanılmayan, bir gün önce öğretmenken, bir gün sonra müdür yaparak başımıza getirdiğin kişilerin emri altında çalışanlar, sorunlar, yanlışlıklar, haksızlıklar kendilerine iletildiğinde siz icranın işine karışmayın denilen meslek grubunun yaptığı denetimden beklentiniz olmasın. Bu haliyle kaldırılсын. Yeniden yapılandırılma denilen ve çok konuşulan şeyin bundan farklı olduğunu düşünmüyorum (112. müfettiş).

Denetim sistemini denetimden uzak olmak isteyen bir anlayışla ele alınması, denetime zarar vermektedir. Denetim elemanı denetim ve yönetim konusunda yeterliği olmayan bireylerin alt bir birimi olarak gösterilmeye çalışılmaktadır. Bu da genel olarak eğitim sistemine zarar vermektedir. Denetim elemanları, yönetimin emrinde çalıştığı sürece sistemin denetim sistemine ve deneticie zarar vereceğinden sistemin gereksiz unsuru gibi bir durum ortaya çıkarmaktadır. Etkisiz ve yetersiz bir denetim sistemi olmaksızın denetimi olmayan, deneticisi olmayan bir sistem oluşturulmaya çalışma daha iyi olacaktır (117. müfettiş).

Yeniden Yapılandırmaya İlişkin Olumlu Görüşler

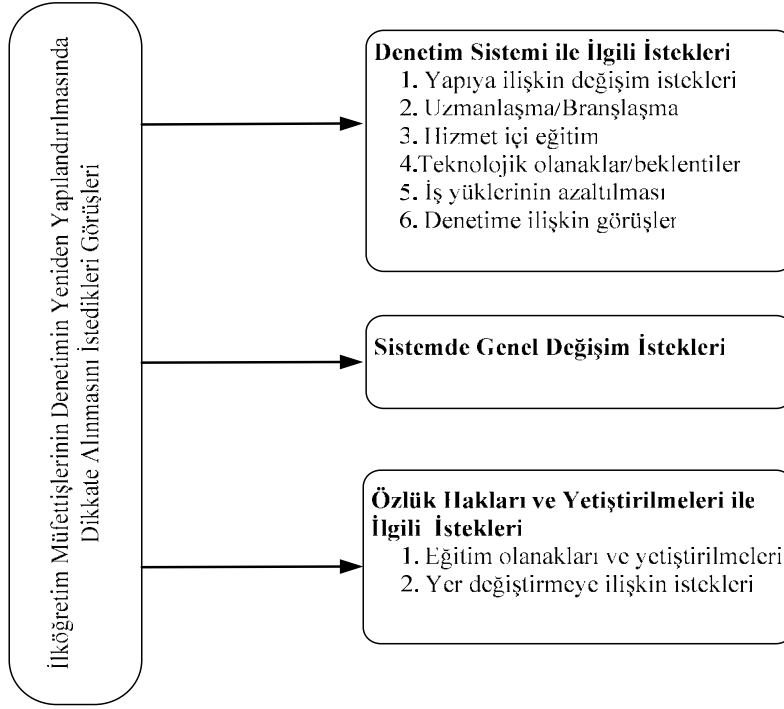
Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişlerinden 14'ü yeniden yapılandırmaya ilişkin olarak olumlu görüş ifade etmişlerdir. Müfettişlerden birisi (8. müfettiş) “Yeniden yapılanmalar gerekli ama dikkatli yapılmalıdır” derken diğer bir müfettiş (44. müfettiş) yeniden yapılandırma sonucunda olumlu sonuçlar çıkacağını ve yeniden yapılandırma sonucunda daha objektif sonuçların doğacağını beklediğini ifade etmiştir. Diğer görüşler maddeler halinde aşağıda özetlenmiştir.

- *Denetimin yeni programların ve eğitimde yeni yaklaşımların ışığında yeniden yapılandırılması,*
- *Müfettişin performansına göre yükselebilmesi,*
- *Daha objektif sonuçlar ortaya koyması,*
- *Yeniden yapılanmada uygulayıcılardan yeteri kadar yararlanılması ve onların düşüncelerine gereğince yer verilmesi,*
- *Hayatın her alanında olduğu gibi denetim sisteminin de eleştiriye açık, gelişen dünya koşulları doğrultusunda kendini yenileyen bir yapıya kavuşturulması,*
- *Denetim sisteminin yeniden yapılandırılmasının, geliştirilmesi ve bilgi çağının gereğine uygun olması,*
- *Denetim elemanlarının iş doyumunu gelişimi, performansının olumlu yönde olması denetim sisteminin verimliliğini arttırması,*
- *Performans değerlendirilmesi yapılmasının uygun olacağı, veli, öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin de değerlendirme sürecine katılmalarının uygun olması,*
- *Denetim sisteminin çağdaş denetim anlayışı çerçevesinde yeniden yapılandırılması,*
- *Yeniden yapılandırma gerçekleşirken denetim elemanı olarak halen görev yapan müfettişlerin yıpratılmaması.*

İlköğretim müfettişlerinden denetimin yeniden yapılandırılmasına ilişkin olumlu görüş bildirenler, bu görüşlerini denetimin bilgi çağının gereklerine uygun olması ve çağcıl olması gerektiği şeklinde ifade etmişlerdir. Bu şekildeki bir sistemde katılımın olacağı, çalışanların performanslarının ve iş doyumlarının artacağını ve bununla onların verimine yansıtacağı düşünülmüştür.

İlköğretim Müfettişlerinin Denetimin Yeniden Yapılanmasında Dikkate Alınmasını İstedikleri Görüşleri

İlköğretim müfettişlerinin bu konuya ilişkin görüşleri “Sistemde Genel Değişim İstekleri” ve “Denetim Sisteminde İstedikleri Değişimler” ve “Özlük Hakları ve Yetiştirilmeleri ile İlgili İstedikleri Değişimler” şeklinde üç başlık altında ele alınmıştır (Bkz. Şema 1).

Şema 1. İlköğretim Müfettişlerinin Denetimin Yeniden Yapılandırılmasında Dikkate Alınmasını İstedikleri Görüşleri

1. Sistemde Genel Değişim İstekleri

Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişlerinden sekizi denetimdeki yeniden yapılandırmaya ilişkin görüşlerini ifade ederken genel eğitim sisteminde de değişimin olmasını istemişlerdir. Müfettişler bu isteklerini “Öncelikle eğitim sisteminde değişim felsefesi eksik”, “Sistemin tümü ile ilgili yapılan yeniliklerle uyumlu bir denetim anlayışı ve buna uygun yapılması gerekir”, “Milli eğitim bakanlığın okul standartlarını belirleyerek denetimin bu ölçütlere uygun olarak yapılmasının sağlanması”, “Mevcut tasarımların çok yeterli olmadığını, değişiklikler için geniş kapsamlı araştırma yapılması gerektiğini düşünüyorum” vb. görüşler ile ifade etmişlerdir.

2. Denetim Sisteminde İstenen Yeniden Yapılandırma Alanları

Denetim sisteminde yeniden yapılandırılma isterken ve yeniden yapılandırmaya gidilirken uzmanlaşmaya ve branşlaşmaya gidilmesi, iş yüklerinin azaltılması, özlük haklarında iyileştirmeye gidilmesi, teknoloji ihtiyaçlarının karşılanması, yer değiştirmelerde iyileştirmeye gidilmesi, yetiştirilmeleri için eğitim olanaklarının sunulması, hizmet içi eğitimlerin verilmesi, yapıya ilişkin değişikliklerin yapılması ve denetimde değişikliğe gidilmesini istenmektedir.

2.a. Yapıya İlişkin Değişim İstekleri

Araştırmaya katılan 148 müfettişten 101 müfettiş denetim sisteminde yapılanmada değişime gidilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Denetimde yapıdaki değişiklik 1) sistemin tek çatı altında birleştirilmesi 2) unvan değiştirilmesi boyutunda iki gruba ayrılmıştır.

2.a.1. Denetim Sisteminin Birleştirilmesi: Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişleri yeniden yapılandırmanın ancak bakanlık ve ilköğretim müfettişlerinin birleştirilerek gerçekleştirilebileceğini vurgulamışlardır. Ancak yapıdaki değişikliğin nasıl olacağına ilişkin aşağıda yer alan farklı görüşler belirtilmiştir.

a- İllerde valiliklerin bünyesinde her bakanlığı temsil eden “il müfettişleri kurulu oluşturulması” bakanlıkların bu merkezden denetimi illere devretmesi (7. müfettiş).

b- Sicil amirimizin Genel Müdürlüğe bağlanması (37. müfettiş)

- c- Bölge düzeyinde teftiş birimleri oluşturulmalı (Türkiye genelinde). Oluşturulan birimler doğrudan bakanlığa bağlanmalı (45. müfettiş)
- d- Denetim sisteminde iki başlılık kaldırılmalı. İlköğretim müfettişleri adının değişmesi, Bakanlığa bağlanmalı (61. müfettiş)
- e- Denetim elemanları ilköğretim genel müdürlüğüne bağlanmalı, ildeki denetimde müfettişlere kişilik sağlayacaktır (63. müfettiş).
- f- Denetim sisteminin iki başlıktan kurtarılması teftiş milli eğitim müdürlüğü dışında bağımsız çalıştırılması (65. müfettiş).
- g- Denetim sisteminin tek elde toplanması, denetim bölgelerindeki kurulların doğrudan valiliklere bağlanması (68. müfettiş)
1. Denetim sisteminin “Eğitim Deneticiliği” adı altında birleştirilmesi (71. Müfettiş).
- i. Millî Eğitim bünyesindeki müfettişlerin tek çatı altında toplanması, Türkiye genelinde belli merkezler oluşturulması, müfettişlerin bu bölgelerde istihdam edilmesi (80. müfettiş)
- j- İlköğretim müfettişleri ve Bakanlık müfettişlerinin bir çatı altında toplanması, bakanlığa bağlanması, bölge sistemi oluşturulması (81. müfettiş)
- k- Bakanlık ve İlköğretim müfettişlerinin birleştirilerek (MEB) Rehberlik ve Danışma Genel müdürlüğü altında birleştirilmesi (84. müfettiş).
- l- Denetim sistemi tek çatı altında birleştirilerek “Millî Eğitim Müfettişliği” biçiminde yeniden yapılandırılmalıdır (85. müfettiş).
- m- Millî Eğitim Bakanlığında denetimde görülen çift başlılığın ortadan kaldırılması. “Eğitim Müfettişliği” unvanı vermesi, Rehberlik ve Teftiş Genel Müdürlüğü’nün oluşturulması (89. müfettiş).

Akbaba-Altun (2009) ilköğretim müfettişlerinin bu görüşlerini ankete dökerek tekrar ilköğretim müfettişlerine sormuştur. Araştırmanın sonucunda, ilk üç sırada “Millî Eğitim Bakanlığı”nda “Eğitim Müfettişliği” oluşturularak denetimde görülen çift başlılık ortadan kaldırılmalı ve Rehberlik ve Teftiş Genel Müdürlüğü oluşturulmalı”, “İlköğretim müfettişleri ve bakanlık müfettişleri bir çatı altında toplanarak oluşturulacak bölge sistemi aracılığıyla bakanlığa bağlanmalı” ve “Denetim sistemi tek çatı altında birleştirilerek “Millî Eğitim Müfettişliği” biçiminde yeniden yapılandırılmalı” görüşü yer almıştır.

İlköğretim müfettişleri denetimin birleştirilerek ilden bağlantısının kesilmesi gerektiğini aşağıdaki ifadelerle vurgulamışlardır.

Sistemin birleştirilip, ilden bağlantısı kesilerek doğrudan bakana veya başka bir denetim başkanlığına bağlanması gerekir (90. müfettiş).

Etkili ve verimli denetim için denetim elemanlarının merkezde kurulacak bir denetim birimine bağlı olarak il emrinde çalışmalarının getirdiği baskılardan ancak bu şekilde kurtulabilecekleri düşünülmektedir (91. Müfettiş).

Etkin bir denetim için ikili denetim sisteminin tek çatı altında birleştirilmesi ve merkez teşkilatı içinde karar verilmesi gerekir (92. müfettiş).

Denetim elemanının ilgili birim müdürüne bağlı olması artık çağımızda geçerli değildir. Bu anlayışla denetim olmaz. Acilen denetim birimin ilden bağımsız bir birine bağlanması gerekir. Denetimcilik oyunu oynanıyor maalesef (100. müfettiş).

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere ilköğretim müfettişleri İl Millî Eğitim Müdürlüğü altında görev yapmaktan rahatsızlık duymaktadırlar. Bu rahatsızlıklarının başında denetimle ilgili olarak baskı görmeleri gösterilmiştir.

2.a.2. Unvandaki Değişiklik: Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişleri yapıdaki değişime paralel olarak unvanlarının veya isimlerinin de değişmesi gerektiğini aşağıda vurgulamışlardır.

Bölge müfettişliği ve ismimizin “Eğitim Müfettişi” olarak değerlendirilmesi (86. müfettiş).

İlköğretim müfettişliği unvanının “Eğitim Müfettişi“ olarak değiştirilerek “Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişliği” adı altında tek çatıda toplanarak bakanlık bünyesine bağlanması (87. müfettiş).

İlköğretim müfettişi adının “Eğitim Müfettişi” olarak değiştirilmesi. İlköğretim müfettişliğinin Genel Müdürlüğe ve Bakanlığa bağlanması (88. müfettiş).

İlköğretim müfettişlerinin unvanlarının “Eğitim Müfettişi” olarak değiştirilmesi istemi 17. Milli Eğitim Şura’sında öneriler kısmında yer almıştır. Mecliste yasalaşması için komisyondan geçen “Eğitim müfettişliği” isminin birçok sorunu çözeceği beklenmektedir.

2. b. Uzmanlaşma / Branşlaşma

Araştırmaya katılan 19 ilköğretim müfettişi denetim yaparken uzmanlaşma olması gerektiğini ifade etmiştir. Bir müfettiş “*Müfettiş müfettiştir branşı olmaz. Akademik bilgiyi ölçme gibi bir görevi yoktur*” diye görüş belirtmiştir. Diğer 19 müfettiş hem ders ve konu alanı olarak branşlaşma hem de müfettişlikte alan olarak uzmanlaşmaya gidilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

1. **Müfettişliğin alanı olmaz.**
2. **Branşlara göre müfettiş alınmalıdır.** Araştırmaya katılan 11 müfettiş branşlaşmaya gidilmesi gerektiğini aşağıdaki ifadelerle açıklamışlardır.

Daha verimli ve etkili bir denetim yapılabilmesi için branşlaşmaya gidilmesi (26. müfettiş)

Bilgi teknolojileri sınıfları ve bilgisayar dersi denetimi yapacak görevlilerin ayrı bir görev olarak belirlenmesi. Bu alanda uzmanlaştırılanların etkili bir şekilde görevlendirilmesi (45. müfettiş).

Denetim elemanlarının her dalda rehberlik ve denetim yapabilecek kişiler olarak görülmemeleri, her alanda uzmanlaşmaya gidilmesi gerekir (67. müfettiş)

Yabancı dil, okulöncesi eğitimi, rehberlik branşlarındaki denetim elemanı eksiğinin tamamlanması (69. müfettiş).

3. **Müfettişlik uzmanlığa ayrılmalıdır.** 7 ilköğretim müfettişi müfettişliğin uzmanlaşması gerektiğini aşağıdaki ifadelerle vurgulamışlardır.

Teftiş, rehberlik, inceleme, soruşturma, araştırma, geliştirme alanlarında uzmanlığa gidilmesi (89. müfettiş).

Soruşturma, inceleme biriminin oluşturulması (142. müfettiş).

Rehberlik ve denetim birimi kurulmalı. Soruşturma ve inceleme birimi kurulmalı. Kısacası, rehberlik denetim ile inceleme ve soruşturma yapan müfettişlerin ayrılması (148. Müfettiş).

Yukarıdaki ifadeler müfettişlikte hem branşlaşma hem de uzmanlaşmanın olmasının denetimde daha etkili ve verimli olmayı getireceği görüşüne vurgu yapıldığını göstermektedir.

2.c. Hizmet İçi Eğitim

Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişlerinden 14’ü hizmet içi eğitim ile ilgili görüşlerini ifade etmiştir. Müfettişlerin hizmet içi eğitimlerle teknolojik yeniliklerin verilmesi, alanla ilgili yeniliklerin tanıtımı, uygulamada birlik ve beraberliğin sağlanması ve dünyadaki gelişmelerin onlara öğretilmesi aşağıdaki ifadelerde vurgulanmıştır.

Teknolojideki yeniliklerin seminer (HİE) yolu ile müfettişlere verilmesi (29. müfettiş).

Denetim elemanlarının bu alanda yenilikleri takip edip, gelişmeleri izleme ve kavrama, uygulamada birlik ve beraberlik sağlanması, denetim teknikleri açısından bilgilendirme bakımından HİE kursları verilmesi (43. müfettiş).

Müfettişlerin yeni gelişme ve değişmelerle ilgili olarak sürekli bilgilendirilmeleri için hizmet içi eğitim çalışmalarına ağırlık verilmesi (57. müfettiş).

Görevlilerin çağdaş gelişmelerden haberdar olması için HİE'lerin sıkça düzenlenmesi, sürekli eğitim için hizmet içi eğitim çalışmalarına ağırlık verilmesi (69. müfettiş).

Çağdaş gelişmelerden denetmenin haberdar edilmesi için akademik düzeyde hizmet içi eğitimlerin sayılarının artırılması (71. müfettiş).

2.d. Teknolojik Beklentiler

Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişlerinden 16'sının denetimle ilgili olarak teknolojik istekleri var. Bu teknolojik isteklerin içeriğine bakıldığında; isteklerin okula yönelik istekler, denetimde bilgisayar teknolojisinden yararlanmaya yönelik istekler, kendilerine bilgisayar verilmesi konusunda istekleri ve bu konudaki eğitim istekleri yer almaktadır.

Okula yönelik istekler: okulda yeterli bilgisayar ve yansıtıcının olması, internet bağlantısının bedava olması, öğretmenlerin yetiştirilmesi yer almaktadır.

Her öğretmene bir bilgisayar, merkezi konumda olan okullara bilgi teknolojisi sınıfı açılması, özellikle 20 yıl üzeri hizmeti olan öğretmenlere bilgisayar kullanımı becerisi kazandırılması gerekmektedir (35. müfettiş)

Her okulda projeksiyon bulundurulmalı. Denetleyicinin diz üstü bilgisayarı olmalıdır. (41. Müfettiş)

İnternet bağlantısının ücretsiz olması (69. müfettiş)

Ücretsiz bilgisayar ve internet erişiminin sağlanması (71. müfettiş)

Denetimde bilgisayar teknolojilerinden yararlanılması: İlköğretim müfettişleri denetim yapılırken bilgisayar teknolojilerinden yararlanılmasını “Denetimin bilgisayar gibi güncel teknoloji ile yapılması (81. müfettiş)”, “Bu konu ile ilgili denetim sisteminin yeniden yapılandırılarak teknolojiden gereği gibi faydalanılmasının sağlanması (98. müfettiş)”, “Bilgisayar teknolojisi ile bağlantılı olarak performans denetimi yapılabilir (106. müfettiş) görüşleri ile ifade etmişlerdir.

İlköğretim müfettişlerine diz üstü bilgisayarları verilmesi: İlköğretim müfettişleri denetimde kullanılmak üzere kendilerine diz üstü bilgisayarların verilmesini “...Denetleyicinin diz üstü bilgisayarı olmalıdır”, “Tüm müfettişlerin note book bilgisayarlarla donatılması” vb. görüşlerle istemişlerdir.

İlköğretim müfettişlerinin bilgisayar teknolojileri konusunda eğitilmeleri: İlköğretim müfettişleri “Öncelikle bizlerin bilgisayar sahibi olması gerekir. Bu konuda yeterli bilgi sahipleri olmamız için kapsamlı bir seminer görmemiz gerekir. Daha sonra başkalarına yardımcı olmayı düşünebiliriz” veya “Teknolojik araç-gereç kullanılmasında müfettişlere seminer verilmesi” vb. gibi görüşlerle kendilerinin eğitilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

2.e. İş Yüklerinin Azaltılması

Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişlerinden 10'u iş yükleriyle ilgili olarak görüş ifade etmişlerdir. Müfettişler iş yüklerinin fazla olduğunu, alanlarıyla ilgili olmayan teftiş konularının çıkarılmasını,

müfettişin soruşturma yükünün kaldırılmasını, görev alanlarının daraltılmasını, görevlerindeki yetki ve sorumluluklarının eş değer olmasını aşağıdaki ifadelerle belirtmişlerdir.

İş yükümüz çok fazla (7. müfettiş).

Alanımızda bulunmayan teftiş konularının çıkarılması (örneğin Bale, Rehabilitasyon, kursları, dil, muhasebe, güzellik gibi) (36, 37.. müfettiş).

İlköğretim müfettişlerinin görev alanlarının daraltılması (83. müfettiş).

Denetimi yapılacak kurum sayısının azaltılması. Görev tanımlarının yapılarak rol karmaşasının engellenmesi (116. müfettiş).

Görevde yetki ve sorumluluğun eş değer olması (124. müfettiş).

2.f. Denetime İlişkin Görüşleri

İlköğretim müfettişlerinden 26'sı denetimin yapılmasına ilişkin önerilerde bulunmuşlardır. Bunlardan 9'u performans değerlendirmesi ile ilgilidir. Denetimle ilgili öneriler:

Performans Değerlendirme: İlköğretim müfettişlerinden 8'i çoklu veri kaynağına dayalı performans değerlendirmesine ilişkin aşağıdaki olumlu görüşleri ifade etmişlerdir.

Çoklu değerlendirme sistemine geçilmeli (Performans değerlendirmesi bu anlamda geliştirmeli).

Yeni yapılanmada, performans değerlendirme yönteminin erken başlatılması (28. müfettiş).

Performans denetimine ağırlık verilmesi (29. müfettiş).

Performans denetiminde veri tabanlarının çokluğu daha objektif olması için önemli. Veli, öğrenci, öğretmenlerle ilgili değerlendirmelerin formatlarının çokluğu karışıklığa neden olmakta, içlerinden çıkılacak durumda değil (47. müfettiş).

Performans denetiminin en kısa sürede devreye sokulması, çoklu veri tabanını içeren performans denetimi aynı zamanda müfettişi yetkin bir bilgisayar kullanımına zorlayacak ve bu alandaki eksikleri giderecektir (49. müfettiş).

Yeni yapılandırmada; öğrenci, öğretmen, okul müdürü, müfettiş, veli görüşlerine yer verilerek düzenleme yapılması (53. müfettiş).

Performans denetimine gidilmeli (101. müfettiş).

Performans (çoklu performans) denetiminin sadeleştirilmesi ve olgunlaştırılması (125. müfettiş).

Performans denetimi konusunda seminerlerle katılımcıların bilgilendirilmesi (129. müfettiş).

Müfettişlerin performans değerlendirilmesine geçme istekleri yukarıdaki ifadelerinde belirtilmiş ancak neden geçmek istedikleri veya bu tür performans değerlendirmenin ne getireceği vurgulanmamıştır.

Rehberliğin sadece ihtiyaç duyanlara ve rasgele seçilerek yapılmasına ilişkin görüşler
“Öğretmenlerin tamamının yerine sondaj usulü denetimlerle sorunların tespiti ve buna yönelik faaliyetlere ağırlık verilmesi”, “Merkez okullarımızın denetimlerinin iki yılda bir, 25 yılını (hizmet yılı) bitirmiş öğretmenlerin, okul müdürlerinin veya öğretmenin kendi isteği doğrultusunda rehberlik ve denetimlerin yapılması, rehberlik çalışmalarının tüm öğretmenlerin görülerek sürdürülmesi değil, rehberliğe ihtiyacı olan öğretmenlerin kendi istekleri doğrultusunda yapılması” “denetim ve rehberliğin ihtiyaç duyulan öğretmen ve kurumlara yapılması” şeklinde ifade edilmiştir.

Denetimin gelişen teknolojiye paralel olarak yapılmasına ilişkin görüşler “Denetim kriterlerinin yeniden gelişen teknolojiye paralel olarak yeniden yapılandırılması, bürokrasiden asgari düzeyde soyutlanması”, “Bilgisayar-teknolojisi ve 21. yy dünyada mevcut olan en ileri kriterlere göre düzenlenmesi”, “Çağdaş gelişmeler ışığında teknolojiden yararlanarak denetimin yapılması” şeklinde ifade edilmiştir.

Sınıf içi becerilerin denetlenmesi aşağıdaki ifadelerle belirtilmiştir.

Randıman teftişinin daha çağdaş hale getirilmesi, öğretmenlerin sınıfına çok girilmesi ve bütün etkinliklerin izlenmesi ve değerlendirilmesi.

Bilgiden çok, becerinin/uygulamanın ölçülmesi değerlendirilmesi

İlköğretim müfettişlerinden bazıları sınıf içi öğretmen becerilerin daha yakından takip edilmesi ve değerlendirilmesi gerekliliğini ifade etmişlerdir.

Diğer görüşler: Denetimle ilgili olarak **denetime** ilişkin bireysel bazı farklı görüşler de yansıtılmıştır. Bu görüşler; denetim AB kriterlerine göre olsun, denetim özel şirketler tarafından yapılsın, rehberlik ağırlıklı olsun, rehberlik ve teftiş birlikte olsun, denetimin sınırları çizilsin ve denetimde insanca davranışlar sergilensin şeklinde ifade edilmiştir.

- Kurum denetimi dışında merkezi okullarda tüm öğretmenler rehberliğin tek tek değil branş branş, sınıf sınıf yapılması, ihtiyaç duyulan öğretmenlere de bireysel rehberlik yapılması.
- Denetim ile ilgili birimini özerk hale getirilmesi veya denetimin yapısı özel şirketlere verilmelidir.
- Denetimle ilgili yapılanmada öncelikli olarak var olan sorunların tespiti ve buna göre çözümlerin oluşturulması gerekir.
- Rehberliğin teftiş ile birlikte olması. Çünkü ihtiyaç duyulursa rehberlik daha çok amacına ulaşır.
- AB ülkeler, denetimleri izlenerek, uygulamalar Türkiye’de uygulanmaya gidilmeli
- Yönetmelik, öğretmen, öğrenci, okul müdürü ve deneticilerin beyin fırtınası yapılarak yapılması.
- Rehberlikte yapılan tavsiyelerin yerine getirilip getirilmediğinin kontrol edilmesi
- Rehberlik, teftiş ve soruşturmanın ayrı ayrı yürütülmesi
- Denetimin objektif olması
- Denetim elemanlarının, özellikle ilköğretim müfettişlerinin görev ve sorumlulukları kesin hatlarla belirlenmeli her önüne gelen evrak, müfettişe incelemesi için gönderilmemeli. Görevde yetki ve sorumluluk eş değerde olmalı; sen raporu yaz, biz gerekeni yaparız veya idarenin işine karışma” anlayışından vazgeçilmeli, görevin yapılmasını isteyen makam müfettişlerine güvenmeli; güvenmiyorsa görev vermemelidir.
- Kişiyi korkutmak, bezginlik vermek (ben sana gösteririm) havası için kişi veya kurumların üzerine müfettiş gönderilmemelidir. Eğer müfettiş başka bir hava seziyorsa görevi iade etmeli; taviz vermemelidir. Denetim elemanı, samimi sevecen ve görevine hakim olmalı, işini bilmelidir. (124. müfettiş)

3. Özlük Hakları ve Yetiştirilmeleri ile İlgili Değişim İstekleri

Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişlerinden 11’i denetimde yeniden yapılanma isterken özlük haklarında da iyileştirmeye gidilmesini istemişlerdir. Özlük haklarında istenen iyileştirmeler “İki fakülte bitiren müfettişlerin ekonomik, sosyal anlamda durumlarının düzeltilmesi”, “Deneticilerin yıllara göre değil, gördüğü eğitim ve sınavların sonucuna göre kademelendirilmesi”, “Denetim elemanlarının kendini yetiştirme ve meslekteki başarıları doğrultusunda yükselmelerini sağlayıcı objektif kriterlerle değerlendirilmelerini sağlayan bir yapılandırma gerekli”, “Ekonomik olarak mevcut durumun en az iki katına çıkarılması”, “İlköğretim müfettişlerinin sosyo-ekonomik düzeylerini

geliştirici yurt içi ve yurt dışı tatil imkanı sağlanmalı”, “Özlük haklarının iyileştirilmesi (3600 göstergenin çıkması)” vb. görüşlerle ifade edilmiştir.

3.a Eğitim Olanakları ve Yetiştirilmeleri

Araştırmaya katılan müfettişlerden 10’u müfettişlerin yetiştirilmesi ve atanmasında gerekli ciddiyetin gösterilmesi gerektiğini, aday seçiminde bilime, teknolojiye inanmış, hurafe ve safsatalardan uzak eğitilmiş bireylere öncelik verilmesi; ayrıca denetim elemanlarının bilgi ve görgüsünü arttırabilmeleri için sağlıklı bir seçme sınavıyla yurtdışına gönderilmesi gerektiği, bilgisayar ve İngilizce bilmeleri gerektiği ve özellikle İngilizce öğrenmelerinin zorunlu tutulması, yüksek lisans eğitiminin verilmesi istenmiştir.

İlköğretim müfettişlerinin lisansüstü eğitime alınması, giriş kriterlerinin yeniden düzenlenmesi (13. müfettiş).

Mevcut müfettişlerin üniversitelerle yapılacak işbirliği ile yabancı dil, bilgisayar, bilgi teknolojileri vb. Konularda bilgi takviyeleri yapılması, yeni alınacak müfettişlerin doktora seviyesinde yetiştirilmesi (19. müfettiş).

Müfettişlerin ülkeler arası eğitim sistemlerinin karşılaştırılması ve uygulamalarının yeniden görülebilmesi için yurtdışı eğitim seminerleri verilmesi ve yurt dışına gönderilip eğitim sitelerinin incelenmesi (26. müfettiş).

Müfettiş yetiştirmede ve atanmasında gerekli ciddiyetin gösterilerek önemsenmesi (51. müfettiş)

Denetim elemanlarının bilgi ve görgüsünü arttırabilmek için sağlıklı bir seçme sınavıyla yurt dışına gönderilmeleri gerekir (67. müfettiş).

Denetim elemanlarının seçiminde bilime, teknolojiye inanmış, hurafelerden ve safsatalardan uzak eğitilmiş bireylerden seçilmesi (123. müfettiş).

İlköğretim müfettişlerinin yukarıdaki ifadeleri onların kendilerinin gelişime ihtiyaçlarının farkında oldukları ve bu gelişim ihtiyaçlarının karşılanmasını istemektedirler.

3.b. Müfettişlerin Yer Değiştirmelerine İlişkin Görüşleri

İlköğretim müfettişleri denetimde yeniden yapılandırmaya ilişkin 8 ilköğretim müfettişi görüşünü ifade ederken içerikte kendilerinin yer değiştirmelerine ilişkin görüşler de yer almıştır. Müfettişlerin yer değiştirmeye ilişkin bir ilde 5 yıl kalmalarını, 8 yıllık hizmet süresinin rotasyon için kullanılması, atama ve yer değiştirme işlemlerinin bir düzene sokulması aşağıdaki ifadelerde yer almıştır.

Müfettişlerin bir ilde en çok 5 yıl görev yapmaları. 5 yıllık görev sonunda görev yapmadığı bölgelere zorunlu atamaların yapılması (50, 63. müfettiş).

Denetimin yıpranmaması açısından Büyükşehir statüsü olmayan illerden 5 yıldan fazla kalmamaları (52. müfettiş).

8 yıllık hizmet süresi rotasyon için kullanılmalı. Ancak doğum yeri ayırımına gidilmemesi, çünkü doğum yerinde de 8 yılını dolduran bir başka yere gidecektir (81. müfettiş).

8 yıl sonunda yer değiştirme mecburiyeti en kısa zamanda getirilmeli (86. müfettiş).

Bölge sisteminin geliştirilmesi, yer değiştirme işlemlerinde bir yerde çalışma süresinin 5-8 yıl ile sınırlandırılması, mecburi yer değiştirme zorunluluğunun getirilmesi (89. müfettiş).

Atama ve yer deęiřtirme iřlemlerinin bir dūzene sokulması (118. mūfettiř).

İlkōđretim mūfettiřleri kendilerinin bir yerde uzun sūre kalmalarının (ōzellikle kūçük illerde) iřlevlerini olumsuz etkilediđini ve yer deęiřtirmelerinin bir dūzene bađlanması gerektiđini vurgulamıřlardır.

SONUÇ VE TARTIřMA

Arařtırmaya katılan ilkōđretim mūfettiřlerinin bazıları denetimin iřlevsizleřtiđini ve denetim yeniden yapılanırsa ōnū siyasetçiler ve icracılar tarafından kapanan, etkisiz ve iřlevsiz olan denetim daha iřlevsel hale geleceđi gōrūřindedir. Bu mūfettiřlerin gōrūřüne gōre, bu deęiřimle denetim iki bařlılıktan ve yōneticilerin vesayetinden kurtularak çağdař bir yapıya kavuřacaktır.

Arařtırmada ortaya çıkan diđer bir sonuç da, denetimin yeniden yapılandırılmasıyla ilgili olarak ilkōđretim mūfettiřleri tam olarak net bilgiye sahip olmadıklarıdır. Bu bilgi eksikliđinin mūfettiřleri huzursuzluklara, kaygıya, dedikoduya, karmařaya ittiđi ve verimlerini dūřurdūđu belirtilmiřtir. Bu karmařa içinde mūfettiřler yukarıya dođru sađlıklı ōnerilerde bulunamamaktadırlar. Sađlıklı dōnūt ancak açık, net ve belirgin uygulamalara verilebilir. Bu çalıřmadan da anlařılacađı gibi Milli Eđitim Bakanlıđı'nın dūřundūđu çoklu veri kaynađına dayalı performans deđerlendirme ile bu uygulamaları yapacak mūfettiřlerin gōrūřleri birbirine paralel gitmemektedir. Bu uygulamaların ve deęiřimlerin sađlıklı olması için Bakanlıđın uygulamak istedikleri politikaların uygulayıcılara iyi anlatılması, bilgi akıřının sađlıklı yapılması ve mūfettiřlerin ikna edilmesi gerekmektedir.

İlkōđretim mūfettiřlerinin bazılarının denetimin yeniden yapılanmaya ihtiyaı olduđunu, bunun olması gerektiđi, olmazsa sistemin okeceđine iliřkin gōrūřleri varken, bazılarının da yeniden yapılandırmaya iliřkin olumsuz bir inanç içinde oldukları bulunmuřtur. İlkōđretim mūfettiřlerinin kafalarındaki yeniden yapılanma ōncelikle ūe ayrılmaktadır: genel sistemde, denetim sisteminde, ōzlük hakları ve yetiřtirilmelerine yōnelik deęiřiklik.

İlkōđretim mūfettiřlerinin bir kısmı genelde eđitim sisteminde deęiřiklik ve bu deęiřikliđe paralel olarak da teftiř sisteminde deęiřiklik istemektedirler. Teftiř sisteminde istenilen deęiřikliklerin bařında genel olarak yapıda ve unvanda deęiřiklik istemi gelmektedir. Bu istem 17. Milli Eđitim řurasında da yer almıř ve řuranın 55. maddesinde "Eđitim Mūfettiřliđi" ōnerisi yer almıřtır. Mecliste yasalařması için komisyondan geçen "Eđitim mūfettiřliđi" isminin birçok sorunu ōzeceđi beklenmektedir.

İlkōđretim mūfettiřleri, ilkōđretim ve bakanlık mūfettiřlerinin tek bir çatı altında ve tek bir unvanla birleřmesi gerektiđini ifade etmiřlerdir. Ancak nasıl bir yapılanma olması konusunda bir gōrūř birliđine varılamamıřtır. Akbaba-Altun (2009) denetimin birleřtirilmesine yōnelik olarak Bakanlık ve ilkōđretim mūfettiřleriyle gōrūřmūř ve ilkōđretim mūfettiřleri bu birleřmenin olumlu yōnlerini vurgularken, Bakanlık mūfettiřlerin bunun mōmkŗn olmayacađını farklı gerekçelerle açıklamıřlardır.

İlkōđretim mūfettiřleri ayrıca denetimde uzmanlařma/branřlařma, ōzlük haklarında iyileřtirme, eđitim ve geliřim olanaklarının sađlanması, hizmet içi eđitimlerin olması, teknolojik imkânlardan yararlanma, iř yŗklerinin azaltılması ve yer deęiřtirmelere iliřkin yeniden bir dūzenlemeye gidilmesini istenmektedir. İlkōđretim mūfettiřlerinin yeniden yapılanmada dikkate alınmasını istedikleri gōrūřler ilkōđretim mūfettiřlerinin sorun yařadıkları alanlardır.

Bu çalıřmada çok az mūfettiř çoklu veri kaynađına dayalı performans denetimine iliřkin gōrūř bildirmiř ve birçođu da bu konuda bilgilendirilmediklerini ifade etmiřlerdir. Milli Eđitim Bakanlıđı pilot uygulamalar yaptırđıđı çoklu veri kaynađına dayalı performans deđerlendirme uygulamasına geçecekse, bu konuda uygulayıcı olacak ilkōđretim mūfettiřlerini bilgilendirmeleri ve onların gōrūřlerinden yararlanması uygulamanın etkililiđini arttırabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba-Altun, S., ve Memişoğlu, S.P. (2008). Performans Değerlendirmesine İlişkin Öğretmen, Yönetici ve Müfettiş Görüşleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, yıl, 14, sayı 53.
- Akbaba-Altun, S. (2009). İlköğretim ve Bakanlık Müfettişlerinin Denetimin Birleştirilmesine Yönelik Görüşleri. 14-15 Mayıs 2009 tarihlerinde IV. Eğitim Yönetimi Kongresinde Denizli’de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.
- Arabacı, İ.B.(1995). “*İlköğretim Müfettişlerinin Denetim İlkeleri Konusundaki Yeterlikleri*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Atay, K. (1995). “*İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlikleri*”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Bilir, M. (1991). “*Türk Eğitim Sisteminde Teftiş Alt Sisteminin Yapı ve İşleyişi*”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Başaran, İ.E. (1992). *Yönetimde İnsan İlişkileri/Yönetimsel Davranış*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Çelebioğlu, F.(1982). *Davranış Açısından Örgütsel Değişim*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3008.
- DPT. *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)*. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan8.pdf> (İndirilme tarihi: 02.03.2007).
- EARGED. (2001). *Öğretmenlerin Performans Değerlendirme Modeli ve Sicil Raporları*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Erdoğan, İ. (2002). *Eğitimde Değişim Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kapusuzoğlu, Ş. (1988). “*Son On Yılda İlköğretim Müfettişlerinin Rolünde ve Teftiş Uygulamalarında Değişmeler*”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karagöz, G. (1977). “*İlköğretimde Teftiş Uygulamaları*”. Ankara: Yayınlanmamış Doçentlik Tezi.
- MEB.(2006). *On Yedinci Milli Eğitim Şurası/Şura Kararları*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Memişoğlu, S. P. (2001). “*Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri Açısından İlköğretim Okullarında Öğretmen Denetimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi*”. Yayınlanmamış Doktora Tezi”. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öz, M. F. (1971). “*Milli Eğitim Sisteminde Teftiş ve Bir Teftiş Örgütü Modeli*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bölümü.
- Öz, M.F. (1977). *Türk Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bölümü.
- Özdemir, S. (1996). *Eğitimde Örgütsel Yenileşme*. Ankara PEGEM Yayınları.
- Patton, M.Q. (1990). *Qualitative evaluations and research methods (2nd. Ed)*. CA:Newbarypark. Sage Publications.
- Sabuncuoğlu, Z. ve Tüz, M. (1995). *Örgütsel Psikoloji*. Bursa: Ezgi Yayınları.
- Sağır, M. (2005). “*İlköğretim Kurumlarında Görevli Öğretmenlerin İşbaşında Yetişmelerinde Müfettişlerin Denetim Rolüne İlişkin Öğretmen, Yönetici ve Müfettiş Algıları*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yavuz, Y. (1995). “*Öğretmenlerin Denetim Etkinliklerini Klinik Denetim İlkeleri Açısından Değerlendirmeleri*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (5. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayınevi.